

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
FEN FAKÜLTESİ
MAT312 - NÜMERİK ANALİZE GİRİŞ
2025-2026 Bahar Dönemi Yarıyıl Sonu Sınavı

Ad-Soyad _____ Öğrenci No _____

Sorular

1. a. Sekant metodunun iterasyon formülünü yazınız ve formülde yer alan terimleri kısaca açıklayınız. (10 puan)
b. Aşağıda verilen denklemin yaklaşık kökünü elde etmek için Sekant metodunu kullanınız. Başlangıç değerleri olarak $x_0 = 1$ ve $x_1 = 2$ alınız. Dört iterasyon yaparak elde edilen yaklaşık kökü virgülden sonra dört basamaklı olacak şekilde yazınız. (15 puan)

$$f(x) = x^3 - x - 1 = 0$$

2. Aşağıda verilen doğrusal denklem sistemini Gauss-Jordan metodunu kullanarak çözünüz ve çözüm kümesini bulunuz. (25 puan)

$$\begin{aligned}x_1 + x_2 + x_3 + x_4 &= 10 \\2x_1 - x_2 + x_3 + 2x_4 &= 9 \\x_1 + 2x_2 - x_3 + x_4 &= 4 \\3x_1 + x_2 + 2x_3 - x_4 &= 8\end{aligned}$$

3. Aşağıda verilen veri noktaları için Lagrange interpolasyon polinomunu oluşturunuz. Elde ettiğiniz polinomu kullanarak $f(2)$ değerini yaklaşık olarak hesaplayınız. (25 puan)

x	1	3	4
$f(x)$	3	7	13

4. a. $f(x) = \sqrt{x}$ fonksiyonunun bazı değerleri dört ondalık basamakla tabloda verilmiştir. (15 puan)

i	x_i	$f(x_i)$
0	4.0	2.0000
1	4.4	2.0976
2	4.8	2.1909

Yukarıdaki veriler kullanılarak Neville metodu ile $f(4.5)$ değerine yaklaşımda bulunulmak istenmektedir. Bunun için aşağıda verilen tablodaki C , E ve F değerlerini bulunuz.

i	x_i	$Q_{i,0}$	$Q_{i,1}$	$Q_{i,2}$
0	4.0	A		
1	4.4	B	C	
2	4.8	D	E	F

- b. (a) şıklında elde ettiğiniz C , E ve F yaklaşık değerlerini gerçek değer ile karşılaştırınız. Her biri için mutlak hata değerini hesaplayınız. (10 puan)

Başarılar dilerim.

Prof. Dr. Mustafa Ali DOKUYUCU

Notlar:

- Süre 90 dakikadır.
- Soruların üzerine çözüm yapmayınız.

$$x_{n+1} = x_n - \frac{f(x_n)(x_n - x_{n-1})}{f(x_n) - f(x_{n-1})}$$

şeklinde dir. Formüle x_{n-1} ve x_n ardışık iki yaklaşıklık değeri, x_{n+1} yeni yaklaşıklık değeri, $f(x_n)$ ve $f(x_{n-1})$ ise fonk. unun bu noktalardaki değerlerini ifade eder.

b.

$$n=1 \text{ için } \begin{matrix} n_0 = 1 \\ n_1 = 2 \end{matrix} \quad n_2 = n_1 - \frac{f(n_1)(n_1 - n_0)}{f(n_1) - f(n_0)} = 2 - \frac{5(2-1)}{5-(-1)} = \underline{1.1667}$$

$$n=2 \text{ için } n_3 = 1.1667 - \frac{f(1.1667)(1.1667-2)}{f(1.1667) - f(2)} \approx \underline{1.2531}$$

$$n=3 \text{ için } n_4 = 1.2531 - \frac{f(1.2531)(1.2531-1.1667)}{f(1.2531) - f(1.1667)} \approx \underline{1.3372}$$

$$n=4 \text{ için } n_5 = 1.3372 - \frac{f(1.3372)(1.3372-1.2531)}{f(1.3372) - f(1.2531)} \approx \underline{1.3299}$$

2. Verilen doğrusal denklemler sisteminin matrisi

$$\left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 1 & 10 \\ 2 & -1 & 1 & 2 & 9 \\ 1 & 2 & -1 & 1 & 4 \\ 3 & 1 & 2 & -1 & 8 \end{array} \right] \begin{array}{l} R_2 \rightarrow R_2 - 2R_1 \\ R_3 \rightarrow R_3 - R_1 \\ R_4 \rightarrow R_4 - 3R_1 \end{array} \quad \left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 1 & 10 \\ 0 & -3 & -1 & 0 & -11 \\ 0 & 1 & -2 & 0 & -6 \\ 0 & -2 & -1 & -4 & -22 \end{array} \right]$$

R_2 ile R_3 satırını yer değiştirirsek

$$\left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 1 & 1 & 1 & 10 \\ 0 & 1 & -2 & 0 & -6 \\ 0 & -3 & -1 & 0 & -11 \\ 0 & -2 & -1 & -4 & -22 \end{array} \right] \begin{array}{l} R_1 \rightarrow R_1 - R_2 \\ R_3 \rightarrow R_3 + 3R_2 \\ R_4 \rightarrow R_4 + 2R_2 \end{array} \quad \left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & 3 & 1 & 16 \\ 0 & 1 & -2 & 0 & -6 \\ 0 & 0 & -7 & 0 & -29 \\ 0 & 0 & -5 & -4 & -34 \end{array} \right]$$

Üçüncü satır, $R_3 \rightarrow -1/7 R_3$ ile düzenlenirse

$$\left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & 3 & 1 & 16 \\ 0 & 1 & -2 & 0 & -6 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 29/7 \\ 0 & 0 & -5 & -4 & -34 \end{array} \right] \begin{array}{l} R_1 \rightarrow R_1 - 3R_3 \\ R_2 \rightarrow R_2 + 2R_3 \\ R_4 \rightarrow R_4 + 5R_3 \end{array} \quad \left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & 0 & 1 & 25/7 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 16/7 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 29/7 \\ 0 & 0 & 0 & -4 & -93/7 \end{array} \right]$$

Dördüncü satır, $R_4 \rightarrow -1/4 R_4$ ile düzenlenirse

$$\left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & 0 & 1 & 25/7 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 16/7 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 29/7 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 93/28 \end{array} \right] R_1 \rightarrow R_1 - R_4 \quad \left[\begin{array}{cccc|c} 1 & 0 & 0 & 0 & 1/4 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 16/7 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 29/7 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 93/28 \end{array} \right]$$

bulunur. Burada;

$$x_1 = \frac{1}{4}, \quad x_2 = \frac{16}{7}, \quad x_3 = \frac{29}{7}, \quad x_4 = \frac{93}{28}$$

ölerde bulunur.

3a. Verilen noktalar ve fonksiyondaki koşulları

$$(1, 3), (3, 7), (4, 13)$$

olup Lagrange temel polinomları;

$$L_0(x) = \frac{(x-3)(x-4)}{6}, \quad L_1(x) = -\frac{(x-1)(x-4)}{2}$$

$$L_2(x) = \frac{(x-1)(x-3)}{3}$$

olup

$$P_2(x) = 3 \cdot L_0(x) + 7 \cdot L_1(x) + 13 \cdot L_2(x)$$

olduğundan;

$$P_2(x) = 3 \cdot \frac{(x-3)(x-4)}{6} - 7 \cdot \frac{(x-1)(x-4)}{2} + 13 \cdot \frac{(x-1)(x-3)}{3}$$

bulunur. Buradan gerekli düzenlemeler yapılırsa

$$P_2(x) = \frac{4}{3}x^2 - \frac{10}{3}x + 5$$

elde edilir. İstenilen $f(2)$ değeri için;

$$\begin{aligned} P_2(2) &= \frac{4}{3} \cdot 2^2 - \frac{10}{3} \cdot 2 + 5 \\ &= \frac{11}{3} \end{aligned}$$

olar. 0 halde;

$$f(2) \approx \frac{11}{3} \approx \underline{\underline{3.6667}}$$

olarak bulunur

4. a. Verilen tabloları kullanarak $A = 2.0000$, $B = 2.0976$,
 $D = 2.1909$ olduğu açıklar. Yoklaşım yapılacak değer $x = 4.5$ olduğu
dikilte olursa,

$$Q_{i,j} = \frac{(x - x_{i-j}) Q_{i,j-1} - (x - x_i) Q_{i-4,j-1}}{x_i - x_{i-j}}$$

formülü uygulanırsa,

$$C \Rightarrow Q_{1,1} = \frac{(4.5 - 4.0)(2.0976) - (4.5 - 4.4)(2.0000)}{4.4 - 4.0} = \underline{2.1220}$$

$$E \Rightarrow Q_{2,1} = \frac{(4.5 - 4.4)(2.1909) - (4.5 - 4.8)(2.0976)}{4.8 - 4.4} = \underline{2.1209}$$

$$F \Rightarrow Q_{2,2} = \frac{(4.5 - 4.0) \cdot E - (4.5 - 4.8) \cdot C}{4.8 - 4.0} \approx \underline{2.1213}$$

bulunur.

b. Gerçek değer $\sqrt{4.5} \approx 2.121320$

olup;

C için mutlak hata: $|2.1220 - 2.12132| \approx 0.00068$

E " " " : $|2.1209 - 2.12132| \approx 0.00042$

F " " " : $|2.1213 - 2.12132| \approx 0.00002$

bulunur. Buradan en iyi yaklaşımı $Q_{2,2}$ olduğu görülmektedir.